

Errepide nagusiak (IV)

Oraingo honetan bidez bide baino, agiritegietan dokumentuz dokumentu ibili gara arakatzen, Ermua eta bideak uztartu guran. Hona hemen topatutakoak.

Bizkaian XVIII. mendea hartzen dute historiagileek errepidegintzaren loraila bezala, ordukoak baitira errepide garrantzitsuenak egiteko eztabaidak eta lanak. Joseba Agirreazkuenagaren 1987ko 'Bizkaiko errepidegintza' lanak laguntzen digu hau guztia kokatzen: "Konturatu behar dugu nekazaritza-mundua autokontsumoaren ekonomian murgildurik bizi zela gehien bat oraindik, baina hiriko jendea, ordea, interaldaketako ekonomian oinarritu behar zuten. Guzti honegatik, hiri hauek interesatuena izango dira errepidegintzan".

Durango-Eibar

XVIII. mende horretakoak dira Ermua zeharkatzen duen errepideetako baten lehen aipamenak, herriaren erdi-erditik igarotzen zena hain zuzen. Mª Angeles Larreak, 'Bizkaiko bideak XVIII. mendearen bigarren erdi aldean' 1974an argitaratutako bere lanaren orrialdeetan, zehaztasunez azaltzen dizkigu errepide horren gainekoak:

"Durangoko Merindadeko herriek bi errepide zabal-

beharko ziren. Bakoitzak bere interesen alde egiten zuenez ez zen auzi eta eztabaida faltarik izan. 1779ko uztailaren 30ean eman zen Ermuko bidearen lanei ekiteko agindua eta 1782an geldiarazi egin ziren. Interes ekonomiko handiak bakoitzeko eta diru falta besteko, bi urtez egon ziren lanok bertan behera lagata.

Ermuko biztanle askok armak egitea eta apaintzea zuen lanbide eta armok saltzeko ezin aproposago iruditu zitzaizkien bidea zabaltzearena. Euren asmo nagusia errepidea Ermuaren erdi-erditik pasatzea zen, paraje arriskutsu eta bakartiak saihestu eta bidaiariak herriko etxeetan erraztasunez ostatu hartzeko. Ermuarren

eskaera bidezko eta zentzuzko moduan hartu zen.

Ermua Merindadekoa ez zenez -Hiribildua izanik beste erregimen juridiko bat zuelako-, ez zuen bideen obretan inoiz parterik hartzen, baina oraingoan bai, prest agertu zen dirua emateko. Errepide hori ordaintzeko ardo azunbre bakoitzeko 4 marabedi gehiago eskatzen ziren Durangaldekoko 13 herrietan eta Ermuan. Berrito ekiten zaio errepide zabaltzeari, baina Urkiolako bidearen aldeko herriek kexu agertu ziren oraingoan ere eta 1785ean hiru aldiz geldiarazi behar izan ziren lanok.

Korrejidorea, Jaurerriko agintari nagusia, Gaztelako erregeak lurralde honetan

tzea proposatu zuten: Durangotik irten eta bata Arabako mugaraino eta bestea Deba errekararen bialararekin bat eginez, Gipuzkoaraino. Urkiolako portua zabaltzeari ekitean, interes zuzena zuten herriek gastuei aurre egin ezin eta Merindadeko Gipuzkoa aldeko herriei eskatu zieten laguntzeko -Durango, Garai, Berriz, Zaldibar eta Mallabiari hain zuzen ere-. Azken horien baitza baldintzatua izan zen: bi errepideak batera egin

Herritarrak 1914an Eibar-Aginaga tarteko errepidea zabaltzen. Eibarko Udal Artxiboa. Indalecio Ojanguren Fondoak.

DO
Mouth

OSASUNA ETA EDERTASUNA
ILEAPAINDEGIA
ESTETIKA

Marfil

FISIOTERAPIA

943 17 28 09
Goienkale, 12 - behega

Infreñu
Taberna

Kardenal Orbe plaza
943 174584
www.infretaberna.com

Kaltxangoko 'Kamiñu barrixak' 1951an, urmeen jolasleku kotxerik ez zebilenean.

zuen ordezkaria zelako, errepide biak batera egitearen alde agertu zen, baina lanak behin eta berriz geldiarazi ziren harik eta lanei jarraipena emateko behin betiko agindua eman arte, 1787ko otsailean Carlos III erregeak berretsia. Bi urte geroago, 1789ko otsailaren 24an, katea ipini zen Olarreagan eta Jose Tomas de Eizagirre ermuarra jarri zuten bidesaria kobratzen. Hona prezioak: zamari handiak 4 marabedi, txikiak 2; bi gurpileko gurdiak erreal 1, lau gurpilekoak, 2 erreal.

Gurdia hagin edo llanta zabalakoa ez bazen edo oratze-iltzeak bazeuzkan, bidea gehiago apurtzen zenez, esandakoaren bikoitza ordaindu behar zen".

Bide hori, lehen mailakotzat hartua, gaur egun Udaletxe eta Elizaren artean donana da eta orain noranzko bakarrekoa bada ere, jatorrian haranzko zein honanzko norabidea zuen. XX. mendean autoen joan-etorria ugaldu zenean, beste errepide bat zabaldu zen herriko ez pasatzeko, herritarrak 'Kamiñu barrixak' modura

"Krisi sasoietan, errepidegintzan ibiltzen ziren ermuarrak"

ARTARRAI
OPARI DENDA

Goienkale, 5 • Telf. 943 17 44 19
ERMUA

OUTUMURO KAFETEGIA

- Kafe bereziak
- Aukera handia TE eta INFUSIOETAN
- Tarta bereziak

• Astelehenetik ostiralera 9etan zabaltzen dugu

izendatu eta gaur egun Bizkaia Etorbidea izenekoak. Bide berri horrek ikusmira handia zuen, herriko jendea bertara joaten baitzen automobilak ikustera, eta gainera, hain laua zenez, umeek bertan jolasten zuten kotxerik ez zebilenean.

Trabaku gainera arte

Bestalde, mende berekoa da baita ere Ermutik Aranzizgana-Trabakura arteko errepidearen lanen amaiera. 1919an, II. Mundu Gerrate osteko armagintza-krisialdiaren ondorioz, bailarako eta zehazki Ermuko familia asko egoera latza jasaten ari ziren. Ezbarren bat gertatzeko beldurrez, alkateak mesedez eskatu zion Bizkaiko Diputazioari ekiteko lehenbailehen errepidearen lanei, egoera larrian zeuden familiei soldata bat ziurtatu ahal izateko. Herriko jendea behargin bezala hartuta, urte batzuk lehenago egin zen ere Eibartik Arrate-Aginagana arteko errepidea. Ondorengo urteetan amaitu zen Ermuko Albarraundi harrobiko harriz eta kare-harriz gogortutako Trabakura arteko bidea, auzolanean pikatxoi eta palari gogor ekinez egindakoa. Zati batzuk eskasagoak ziren; gurdiaren errobe-

rak zalogune sakonak egiten zituzten lekuri aldapatsuetan eta toki batzuetan, eurien ondorioz, lurra bigunduta eta putzuz beteta egoten zen ia beti. Bide-zati horien zainketak eta hobekuntzak potolotzen zuten batik bat urteroko aurrekontua.

Gaurko honetan errepideak, jatorrian errege-bideak izan ditugu hizpide. Bide zabal eta zainduak beti ere, joan-etorri handikoak eta bizitza, aurrerakuntza eta merkataritzaren ardatz izandakoak. Bide esanguratsuak izan arren, ikaragarria zen beste bide xumeago batzuk haien inguruan eratu zuten sarea: bidezidor, estarta, gurdibide, zaldi-bide, baso-bide, andabide, galtzada eta, zelan ez, Done Jakue bidea bera ere hor zeuden N-634 eta abarrok egin aurretik.

Eta har dezagun nazional hori, errepide horren amaierarekin batera gure azken geralditxoan Compostelana egin behar dugu-eta. Datoren hilean, bidaia-lagun fidel hori, Obradoiro plazan dugu hitzordua, eta Santiagoren hilobia bisitatu ordez, ermuar batena ezagutzeko bera izango dugu. Ordura arte, ondo-ondo ibili!

Estibalitz González

Cable Spot

25 urteko esperientzia dugu
antena kolektiboak eta atezain
automatikoak instalatzen.

Zure antena TDTr egokitu.
ETEN ANALOGIKOA
GERTU DAGO!

EUSKALTELEN BANATZAILEA

Telefonia mugikorra, zuntz-optikoa,
banda zabala, kable telebista... euskaltel

ERMUA. San Pelayo 4 behega. 943 172314